

YABANCI DİL ÖĞRETMEN ADAYLARININ MESLEKİ YETERLİKLER AÇISINDAN KENDİLERİNİ GELİŞTİRME İSTEKLERİNİN BELİRLENMESİ

Gülşah KÜLEKÇİ

Dokuz Eylül Üniversitesi, Buca Eğitim Fakültesi, Yabancı Diller Bölümü, İngiliz Dili Eğitimi Anabilim Dalı, İzmir.

İlk Kayıt Tarihi: 06.07.2011

Yayına Kabul Tarihi: 22.02.2012

Özet

Bu çalışmanın amacı yabancı dil öğretmen adaylarının kendilerini geliştirme isteklerini tespit etmektir. Bu amaç doğrultusunda yabancı dil öğretmen adaylarının mesleki gelişim istekleri cinsiyet ve bölüm farkları göz önünde bulundurularak değerlendirilmiştir. Bu araştırmada Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi İngilizce, Almanca ve Fransızca Öğretmenliği'nde son sınıfta okuyan 178 öğrenciye uygulanan ölçek sonuçları yorumlanmıştır. Araştırmaya katılan yabancı dil öğretmen adaylarının kendilerini geliştirme isteklerinin cinsiyete göre farklılaşıp farklılaşmadığı t-testi ile incelenmiş ve gruplar arasındaki fark anlamlı bulunmamıştır. Yapılan scheffe testi sonucunda, Almanca Öğretmenliğinde okuyan öğretmen adaylarının kendilerini geliştirme isteklerinin, Fransızca ve İngilizce öğretmenliğinde okuyan öğretmen adaylarından düşük olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Yabancı Dil öğretmen adaylarının kendilerini geliştirme isteklerini değerlendirmeyi amaçlayan bu araştırmanın bulgu ve sonuçları, yabancı dil öğretmenlerine ve öğretmen adaylarına katkıda bulunması açısından önem taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: *Mesleki Gelişim, Yabancı Dil Öğretmeni, Gelişim İsteği*

EVALUATION OF FOREIGN LANGUAGE TEACHER CANDIDATES' DESIRE TO IMPROVE THEMSELVES IN TERMS OF OCCUPATIONAL EFFICACY

Abstract

This study aims at determining the desire of pre-service foreign language teachers to improve themselves in terms of professional development. The study was conducted on a total number of 178 fourth year students attending English, German and French teacher education departments at Dokuz Eylül University. A questionnaire was used to understand whether gender and department have an effect on their desire to improve themselves. According to the t-test scores applied to the findings, gender was not effective on their desire for self improvement. The study also revealed that pre-service German language teaching applicants had lower motivation to improve themselves in terms of professional development in comparison with pre-

service French and English language teaching applicants. The findings and results of the study help foreign language teachers and teacher candidates to develop their visions throughout their careers.

Key words: *Professional Development, Foreign Language Teacher, Desire to Improve*

1. Giriş

Hedef ve beklentilerin önceden belirlenmesi, eğitim sistemlerinin yetiştirmeyi amaçladığı öğretmen modellerinin şekillenmesinde büyük önem taşır. Ülkemizde hedef ve beklentilerin gerçekleşmesi, öncelikle öğretmen yetiştiren kurumları olmak üzere, Milli Eğitim Bakanlığını ve öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının bireysel çabalarını da yakından ilgilendirir. Ataünal'a (2003) göre "Eğitimin her boyutu için olduğu gibi öğretmen yetiştirmede de göz önünde tutulacak ilk ve temel esas eğitim felsefemizin, amaçlarımızın ve politikamızın ne olduğunu bilmek, başka bir anlatımla, 'nasıl bir insan? ve nasıl bir toplum?' beklentisi içinde olduğumuzu açıkça ortaya koymaktır." (s. 41).

Çağdaş eğitim sistemimizin hedefi, yenilikçi, değişime açık, nitelikli, yaratıcı, bilgiyi üreten ve kullanan öğretmenler yetiştirmektir. Öğretmenler öğrencilerin neyi, ne kadar ve nasıl öğrendiklerini, birbirleriyle ve dünyayla nasıl iletişim kurduklarını doğrudan etkileyen güçlü faktörlerdir. Öğretmenlerin bu etkin rolü düşünüldüğünde, öğrencilerin okul başarıları, okula karşı pozitif tutumları, öğrenmeye karşı olan ilgileri ve arzu edilen öğrenme sonuçları üzerinde olumlu değişiklikler sergileyebilmeleri için, öğretmenlerin neler yapması gerektiği ve neler yaptıkları sorgulanmalıdır. Bunu anlamak için de, etkili öğretmen yetiştirme süreciyle ilgili olarak, eğitim araştırmacılarının yaptıkları araştırmaları incelemek gerekmektedir. 'Etkili öğretmen' kavramının tanımlanması oldukça zordur. Ancak Stronge'un belirttiği gibi, çoğu eğitimcinin hemfikir olduğu nokta öğretmen özelliklerinin; bireysel kişilik özellikleri, sınıf yönetimi, öğretimde planlama ve öğrenci gelişimini takip edebilme şeklinde ana hatlarıyla sınıflandırılabilir (Stronge, 2007).

Nitelikli eğitim, çağdaş anlamda hazırlanmış eğitim programları ve bu programların uygulanması için düzenlenmiş çok ortamlı eğitim durumları ile, en önemlisi de nitelikli öğretmenlerle sağlanabilir (Ataünal, 2003). Yılmaz'ın (2007) belirttiği gibi "nitelikli öğretmen, gelişen bilim ve teknolojiyle doğru orantılı olarak daima kendini yenileyen, geliştiren bir kişiliğe sahiptir." (s. 156). Bilginin sürekli yenilenmesi nedeniyle, öğretmen kendisini yeni yönelimlere ve teknolojilere uydurmak zorundadır. Öğretmenler, öğrencilerinin bilgiye ulaşmalarını, analiz ve sentez yapmalarını, problem çözmelerini sağlayabilmek için eğitim teknolojilerini kullanabilmelidir (Darling-Hammond, 1998). Öğretmenlik mesleğinin hızla ve sistematik olarak profesyonelleştiği, eğitim ve öğretim planlamalarının ve yönetiminin her geçen gün artarak önem kazandığı bir dünyada, araştırmacı bir ruha sahip olmak öğretmenlerin sahip olması gereken beceri ve yeterliklerin arasında sayılmaktadır. Bu nedenle, Walker'ın

belirttiği gibi, öğretmenlerden beklenen, çalıştıkları kurumla bağlantılı olarak çeşitli araştırma becerilerini geliştirmeleridir (aktaran Nunan, 1990). Öğretmenlerin mesleki gelişimlerini sürdürebilmeleri ve öğretmen adaylarının da mesleki gelişimlerini gerçekleştirebilmeleri için kendilerine zengin bir öğrenme çevresi oluşturmaları, bu yönde istek ve çaba göstermeleri gerekmektedir. Bu eğitim çevresini Milli Eğitim Bakanlığı, düzenlediği hizmet içi eğitim kursları ve eğitimi geliştirme projeleri ile oluşturmaktadır (Ertürk, 2009). Söz konusu yabancı dil öğretmen adayları olduğunda, öğretmen yetiştirmenin ana unsurlarından biri olan, öğretmen adaylarına dil farkındalığı kazandırmanın amacı, sadece öğretmen adaylarına o dil hakkında bilgi vermek değil, onların kendi kendine öğrenmelerini, kendilerini yenilemeleri için araştırmaya dayalı yaklaşımlarla kendilerini geliştirmelerini sağlamaktır (Bondi, 1999). Öğretim bir ekip işidir ve her bir öğretmen diğer öğretmenlerin gelişiminden sorumludur. İşbirliği içinde çalışan öğretmenler bilgiyi paylaşıp öğrencilerinin lehine kullanır ve geliştirirler. (Gürşimşek, 1998; Darling-Hammond, 2006).

Öğretmenlerin sahip olmaları gerekli görülen yeterlikler ve özellikler bütün dünyada olduğu gibi Türkiye’de de sürekli olarak tartışılmaktadır. Öğretmen yeterliklerinin tanımlanması ve sınırlarının belirlenmesi, bu mesleğin doğası gereği karmaşık bir nitelik taşımaktadır. Çünkü öğretmenlik mesleği ve öğretmenlerin neleri bilmesi ve yapabilmesi beklentisi sürekli değişen ve dinamik bir özelliğe sahiptir (Türk Eğitim Derneği, 2009). Öğretmenlere kazandırılması öngörülen bu yeterlik ve özelliklere göre de öğretmen yetiştiren kurumların programları sürekli yenilenmekte ve çağın gerektirdiği koşullara uygun hale getirilmektedir. Programlarda yer alan dersler ve bu derslerin içeriği, öğretmenlere kazandırılması öngörülen yeterliklere göre düzenlenmektedir. Türkiye’de, Yüksek Öğretim Kurulu, Milli Eğitim Bakanlığı ile ortaklaşa çalışmalar sonucu öteden beri tartışılan öğretmen yeterlik alanları ile ilgili bazı ölçütler belirlemiştir. Bu yeterliklerin öğretmen adaylarına hizmet öncesi öğretmenlik eğitimi sırasında kazandırılması öngörülmektedir (Şişman, 2002). Milli Eğitim Bakanlığı tarafından öğretmenlik mesleği genel yeterliklerinin geliştirilmesi sürecinde İngiltere, ABD, Avustralya ve İrlanda’ya ait yeterlik dokümanlarından yararlanılmıştır. MEB Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimi Genel Müdürlüğü’nün Mart 2009 İngilizce Komisyonu II. Dönem Raporunda İngilizce Öğretmenlerinin özel alan yeterlikleri ana hatlarıyla şu şekilde belirtilmiştir:

*İngilizce Öğretme-öğrenme sürecini planlama, düzenleme ve uygulama (uygun materyaller ve kaynaklar kullanabilme, etkili öğretim yöntem ve teknikleri kullanabilme, uygun öğrenme ortamları düzenleyebilme, teknolojiyen yararlanma, sahip olacak bilgi, beceri ve tutumlar)

*Dil Becerilerini Geliştirme (öğrencilerin dinleme, konuşma, okuma ve yazma becerilerini geliştirebilme, öğrencilerin İngilizceyi doğru, anlaşılır bir şekilde kullanmalarını sağlayabilme)

*Dil Gelişimini İzleme ve Değerlendirme (ölçme ve değerlendirme araç ve yön-

temlerini kullanabilme, ölçme sonuçlarını yorumlayabilme, paylaşabilme ve bunları uygulamalarına yansıtabilme)

*Okul, Aile ve Toplumla İşbirliği Yapma ve Etkileşim (öğrencilerin İngilizce öğrenmenin önemini kavramalarında kimlerle ve nasıl işbirliği yapabileceğini bilme ve İngilizce kullanımını ders dışı etkinliklerle destekleyebilme, öğrencilerin ulusal bayram ve törenleri farkına varmalarını ve aktif katılımlarını sağlayabilme, toplumsal liderlik yapabilme)

*İngilizce Alanında Mesleki Gelişimi Sağlama (mesleki yeterliklerini belirleyebilme, kişisel gelişim sağlayabilme,)

Bu raporda belirtilen özel alan yeterlikleri, Almanca ve Fransızca Öğretmenleri için de aynıdır.

Eğitimde nitelik geliştirme aşlında öğretmenin niteliğini geliştirmekle eşanlamlıdır. Öğretmen, öğrencilerinin yaşam biçimini yönlendiren, onların kendilerine ve topluma karşı tutumlarını şekillendiren; iletişim, araştırma ve yaratıcılık becerilerinin gelişimini etkileyen en etkin ve sorumlu kişidir. Bu yüzden de öğretmen yeterliklerinin belirlenmesi ve hizmet öncesi eğitimde bunların öğretmen adaylarına kazandırılmaya çalışılması, bu yeterliklerin ne kadarına sahip olduklarının belirlenmesi ve öğretmen adaylarının gerekli yeterlik özelliklerini edinmek için ne derece çaba harcadıklarının saptanması nitelikli eğitim için oldukça önemlidir.

Ülkemizdeki yabancı dil öğretmenlerinin genel profiline baktığımızda, nitelik olarak bazı eksikliklere sahip olduğunu görmekteyiz. Her yıl eğitim fakülteleri yüzlerce hatta binlerce öğretmen adayı mezun etmekte, bu adayların bir kısmı öğretmenlik mesleğine adım atmaya hak kazanırken, bir kısmı da KPSS engelinde takılmaktadır. Aynı zamanda, sürekli değişen öğrenci sayısı ve ulusal eğitim politikaları, MEB'nin belirlediği yabancı dil öğretmeni özel alan yeterliklerinin standartlarının kalitesinin yükselmesi, yabancı dil öğretmen adaylarının mesleki açıdan kendilerini sürekli geliştirmelerini zorunlu kılmaktadır. Özel alan yeterliklerinin standartlarının sürekli yükselmesi, yabancı dil öğretmen adaylarının lisans eğitimi boyunca kazandıkları bilgi ve becerilerin kendilerine meslek hayatları boyunca yetecek nitelikte olup olmadığı sorunu da beraberinde getirmektedir. Bu da ancak öğretmen adaylarına ve yeni mezun öğretmenlere bu konudaki görüşleri sorularak ve onlarla fikir alışverişinde bulunarak mümkün olabilir. Bilhassa öğretmen adaylarına, kendilerini mesleki açıdan geliştirme ve nitelikli bir öğretmen olma konusunda neler yaptıkları yada yapmayı düşündükleri sorulmalıdır.

Bu araştırmanın amacı yabancı dil öğretmen adaylarının kendilerini geliştirme isteklerinin belirlenmesi ve kendilerini geliştirme isteklerinin cinsiyet ve bölüme göre farklılaşp farklılaşmadığının incelenmesidir. Yabancı Dil öğretmen adaylarının kendilerini geliştirme isteklerini değerlendirmeyi amaçlayan bu araştırmanın bulgu ve sonuçları, yabancı dil öğretmenlerine ve öğretmen adaylarına katkıda bulunması açısından önem taşımaktadır.

2. Yöntem

Bu araştırma ilişkisel tarama çalışması niteliğindedir.

Araştırma Grubu

Araştırmaya Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi İngilizce, Almanca ve Fransızca Öğretmenliği son sınıfta okuyan 178 öğrenci (110 kız, 68 erkek) katılmıştır. Araştırmaya katılan öğrencilerin 103'ü (%57.9) İngilizce Öğretmenliği, 40'ı (%22.5) Almanca Öğretmenliği, 35'i (%19.7) Fransızca Öğretmenliği'nde öğrenim görmektedir.

Veri Toplama Aracı

Araştırmada veri toplama aracı olarak Öğretmenlerin Kendilerini Geliştirme İstekleri Ölçeği ile Kişisel Bilgi Formu kullanılmıştır.

Öğretmenlerin Kendilerini Geliştirme İstekleri Ölçeği: Ertürk (2009) tarafından geliştirilen ölçek 26 maddeden oluşmaktadır. Ölçekte yer alan “*Yabancı dilde yayınlanmış akademik yayınları okuyup anlayabilecek derecede İngilizceye sahip olmasam da mesleki gelişim açısından bir eksiklik hissetmem*” maddesi yabancı dil alanında öğrenim gören öğrencilere uygun olmayacağı gerekçesiyle ölçekten çıkartılmıştır. Ölçekte yer alan maddeler, öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının kendilerini geliştirme isteklerini değerlendirmektedir. Ölçek maddeleri “Kesinlikle Katılıyorum”dan “Kesinlikle Katılmıyorum” seçeneğine doğru 5’li likert tipinde derecelendirilmektedir. Ölçekten alınan puanların artması öğretmenlerin kendilerini geliştirme isteklerinin arttığını göstermektedir. Ölçeğin Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısı .82 olarak bulunmuştur. Bu araştırmada ölçekten bir madde yabancı dil öğretmenlerine uygun olmadığından çıkarıldığı için, bu çalışma grubunda ölçeğin Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısı .80 olarak bulunmuştur.

Kişisel Bilgi Formu: Araştırmacı tarafından oluşturulan kişisel bilgi formunda öğrencilerin cinsiyet ve bölümlerine ilişkin sorular yer almaktadır.

Verilerin Analizi

Verilerin analizinde frekans dağılımları hesaplanmıştır. Öğretmen adaylarının kendilerini geliştirme isteklerinin cinsiyet ve bölüme göre farklılaşıp farklılaşmadığını değerlendirmek için de bağımsız t-testi ile tek yönlü varyans analizi tekniklerinden yararlanılmıştır. Verilerin anlamlılık değeri $p < .05$ olarak kabul edilmiştir.

3. Bulgular

Yabancı dil öğretmen adaylarının kendilerini geliştirme isteklerini belirlemek amacıyla her maddeye ilişkin frekans dağılımları hesaplanmıştır. Elde edilen bulgular Tablo 1’de yer almaktadır.

Tablo 1. Ölçek maddelerine ilişkin frekans dağılımları

	Kesinlikle Katılıyorum		Katılıyorum		Kararsızım		Katılmıyorum		Kesinlikle Katılmıyorum	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
1- Yeni eğitim, öğretim teknolojilerini uygulamak için kendimi geliştirmeye ihtiyaç duyuyorum.	63	35.4	93	52.2	8	4.5	11	6.2	3	1.7
2-Alanımla ilgili gelişmeleri yakından takip ederim	-	-	34	19.1	85	47.8	41	23.0	18	10.1
3. Kendimde mesleki açıdan geliştirmek istediğim bir eksiklik olduğunu düşünüyorum.	28	15.7	93	52.2	24	13.5	31	17.4	2	1.1
4. Eğitim alanındaki yenilik ve gelişmelerin gerektirdiği bilgi, beceri ve davranışları kazandırmak için düzenlenen hizmet içi eğitim uygulamalarını gereksiz buluyorum.	5	2.8	7	3.9	19	10.7	81	45.5	65	36.5
5. Ders anlatımlarında teknolojik araçlardan yararlanırım.	89	50.0	74	41.6	7	3.9	4	2.2	2	1.1
6. Türkiye'deki eğitim alanındaki problemlerin çözümünün bir parçası olmalıyım.	71	39.9	77	43.3	21	11.8	7	3.9	2	1.1
7. Alanımla ilgili gelişmeleri aktaran bir dergiyi düzenli olarak takip ederim.	3	1.7	39	21.9	36	20.2	77	43.3	23	12.9
8. Alanımla ilgili gelişmeleri takip etme ihtiyacı duymuyorum.	7	3.9	7	3.9	17	9.6	67	37.6	78	43.8
9. Öğrencilerimin gelişimi ve kendi gelişimim için sosyal ve kültürel alanda düzenlenmiş eğitim kurslarına katılırım.	45	25.3	93	52.2	17	9.6	21	11.8	2	1.1
10. Eğitim fakültelerindeki uzmanlarla işbirliği yapmaya ihtiyaç duymam.	4	2.2	10	5.6	19	10.7	83	46.6	62	34.8
11. Ayda en az üç kitap okurum.	30	16.9	42	23.6	40	22.5	51	28.7	15	8.4
12. Mesleğimle ilgili kuruluşlara (Eğitim-sen vb.) üye olmak ve düzenlenen etkinliklere faal olarak katılmak bana mesleki olarak bir şey kazandırmaz.	5	2.8	14	7.9	42	23.6	53	29.8	64	36.0
13. Okul programlarının geliştirilmesiyle ilgili görüş ve önerilerde bulunmam gerektiğini düşünüyorum.	52	29.2	93	52.2	25	14.0	7	3.9	1	.6

14. Türkiye’de eğitim alanında gerçekleştirilen güncel uygulamaları zaman kaybı olarak görüyorum.	3	1.7	14	7.9	32	18.0	57	32.0	72	40.4
15. Lisans eğitimim boyunca kazandığım bilgi ve beceriler bana meslek hayatım boyunca yetecek niteliktedir.	5	2.8	11	6.2	33	18.5	64	36.0	65	36.5
16. Öğretim teknolojileri kullanmak mesleki gelişimimi desteklemez.	2	1.1	9	5.1	7	3.9	61	34.3	99	55.6
17. Mesleğimi daha iyi bir şekilde icra edebilmem için akademik yayınları incelemeliyim.	63	35.4	97	54.5	14	7.9	3	1.7	1	.6
18. Bulduğum ildeki Eğitim Fakültelerinin düzenlemiş olduğu etkinliklere (Panel, Konferans, Seminer) katılmayı gereksiz buluyorum.	3	1.7	7	3.9	19	10.7	85	47.8	64	36.0
19. Eğitim durumları içerisinde alternatif ölçme ve değerlendirme tekniklerini kullanmayı tercih etmem.	7	3.9	8	4.5	31	17.4	87	48.9	45	25.3
20. İngilizce öğretmenliği üzerine Lisansüstü Eğitim ve Doktora yapmayı düşünüyorum.	22	12.4	25	14.0	36	20.2	37	20.8	57	32.0
21. Öğretim teknolojilerini kullanarak öğretimi etkili ve kolay kılabilecek öğretim materyalleri(çalışma yaprakları, slâytlar, videolar vs.) geliştirim.	81	45.5	82	46.1	10	5.6	3	1.7	2	1.1
22. Kendimi hizmet içinde yetiştirmek için deneyimli meslektaşlarımdan yararlanmam gerektiğini düşünüyorum.	80	44.9	84	47.2	8	4.5	5	2.8	1	.6
23. Y.Ö.K.-Eğitim Fakülteleri kapsamında yapılan etkinliklere (Program değişikliği, yeniden yapılandırma vs.) katılmak isterim.	56	31.5	78	43.8	28	15.7	10	5.6	6	3.4
24. Alanımla ilgili yabancı ülkelerdeki gelişmeleri takip etmenin bana katkıda bulunacağına inanmıyorum.	12	6.7	14	7.9	13	7.3	57	32.0	82	46.1
25. Milli Eğitim Bakanlığı tarafından yürütülen Eğitimi Geliştirme projelerinde faal olarak yer almam gerektiğini düşünüyorum.	42	23.6	76	42.7	44	24.7	12	6.7	4	2.2

Tablo 1’de görüldüğü gibi yabancı dil öğretmen adaylarının % 87.6’sı ($f=156$) eğitim ve öğretim teknolojilerini uygulamak için kendilerini geliştirmeye ihtiyaç duymaktadır ve % 89.9’u öğretim teknolojilerinin mesleki gelişimlerinin desteklediğini belirtmektedir. Adayların neredeyse tamamı % 91.6’lık ($f=163$) bir oranla ders anlatımlarında teknolojik araçlardan yararlandıklarını, yine aynı şekilde % 91.6’sı ($f=163$) da öğretimi etkili ve kolay kılabilecek materyalleri kendileri geliştirdiklerini belirtmişlerdir. Öğretmen adaylarının % 67.9’u kendilerinde mesleki açıdan geliştirmek istedikleri bir eksiklik olduğunu ve bununla paralel olarak da % 72.4’ü ($f=129$) li-

sans eğitimi boyunca kazandıkları bilgi ve becerilerin kendilerine meslek hayatları boyunca yetecek nitelikte olmadığını düşünmektedir. Öğretmen adaylarının % 82'lik (f=146) büyük bir çoğunluğu eğitim alanındaki yenilik ve gelişmelerin gerektirdiği bilgi, beceri ve davranışları kazandırmak için düzenlenen hizmet içi eğitim uygulamalarının gerekli olduğunu düşünürken; % 83.8'i (f=149) eğitim fakültelerinin düzenlediği panel, konferans ve seminerlere katılmayı, %77.6'sı (f=138)da sosyal ve kültürel alanda düzenlenmiş eğitim kurslarına katılmayı gerekli bulmaktadır. Aynı şekilde, öğretmen adaylarının % 81.4'ü (f=145) eğitim fakültelerindeki uzmanlarla işbirliği yapma gereği duymaktadır. Öğretmen adaylarının % 75.3'ü (f=134) YÖK ve eğitim fakülteleri kapsamında yapılan yeniden yapılanma çalışmalarına katılmak istemektedir. Adayların % 83.2'si (f=148) Türkiye'de eğitim alanındaki problemlerin çözümünün bir parçası olmayı arzulamakta, % 72.4'ü (f=129) ülkemizde eğitim alanında gerçekleştirilen güncel uygulamaları desteklemekte, % 65.8'i (f=117) de meslekleriyle ilgili kuruluşların düzenlediği etkinliklere katılmanın kendilerine çok şey kazandıracığını düşünmekte ve % 66.3'ü (f=118) Milli Eğitim Bakanlığı tarafından yürütülen eğitimi geliştirme projelerinde faal olarak yer almak istemektedir. Adayların % 81.4'ü (f=145) okul programlarının geliştirilmesiyle ilgili görüş ve önerilerde bulunmak istemektedir. Alanlarıyla ilgili olarak, yabancı ülkelerdeki gelişmeleri takip etmenin gerekliliğine % 78.1 (f=139) oranında inanmaktadırlar. Ayrıca adayların % 81.4'ü (f=145) alanlarıyla ilgili gelişmeleri takip etme ihtiyacı duymakta ve % 89.9'u (f=160) mesleklerini daha iyi bir şekilde icra edebilmeleri için akademik yayınları inceleme gereği duymaktadır. %92.1'i kendilerini yetiştirmek için deneyimli meslektaşlarından yararlanmaları gerektiğini, % 74.2'si (n=132) eğitim durumları içerisinde alternatif ölçme ve değerlendirme tekniklerini kullanmanın gerekli olduğunu düşünmektedir. Adayların % 23.6'sı (f=42) alanları ile ilgili bir dergiyi düzenli olarak takip ederken, yüksek lisans ve doktora yapmayı düşünenlerin sayısı %26.4 (f=47) olarak görülmektedir.

Araştırmaya katılan yabancı dil öğretmen adaylarının kendilerini geliştirme isteklerinin cinsiyete göre farklılaşıp farklılaşmadığı t-testi ile incelenmiştir. Elde edilen bulgular Tablo 2'de yer almaktadır.

Tablo 2. Öğretmen adaylarının kendilerini geliştirme isteklerinin cinsiyet değişkenine göre t-testi sonuçları

Cinsiyet	n	X	ss	t	p
Kız	110	97.06	8.79	1.92	.056
Erkek	68	94.20	10.80		

Tablo 2'de görüldüğü gibi kızların kendilerini geliştirme ölçeğine ilişkin puan ortalaması $X=97.06$ ($ss=8.79$) bulunurken; erkeklerin kendilerini geliştirme ölçeğine ilişkin puan ortalaması $X=94.20$ ($ss=10.80$) olarak bulunmuştur. Ortalamalar arası farkın istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığını belirlemek için yapılan t-testi sonucunda gruplar arasındaki fark anlamlı bulunmamıştır ($t=1.92$, $p>.05$).

Araştırmaya katılan yabancı dil öğretmen adaylarının kendilerini geliştirme isteklerinin bölümlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığı tek yönlü varyans analizi ile incelenmiştir. Elde edilen bulgular Tablo 3’de yer almaktadır.

Tablo 3. Öğretmen adaylarının kendilerini geliştirme isteklerinin bölüm farklılığı değişkenine göre tek yönlü varyans analizi sonuçları

Bölüm	n	X	ss	F	p
İngilizce Öğretmenliği	103	97.65	8.65	4.60	.01
Almanca Öğretmenliği	40	92.30	9.81		
Fransızca Öğretmenliği	35	95.69	11.48		

Tablo 3’de görüldüğü gibi İngilizce öğretmen adaylarının kendilerini geliştirme isteklerine yönelik puan ortalaması $X=97.65$ ($ss=8.65$); Almanca öğretmen adaylarının kendilerini geliştirme isteklerine yönelik puan ortalaması $X=92.30$ ($ss=9.81$); Fransızca öğretmen adaylarının kendilerini geliştirme isteklerine yönelik puan ortalaması ise $X=95.69$ ($ss=11.48$) olarak bulunmuştur. Puan ortalamaları arasındaki farkın anlamlı olup olmadığı tek yönlü varyans analizi ile incelenmiştir ve puan ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($F=4.60$, $p<.05$). Söz konusu farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını anlamak için yapılan scheffe testi sonucunda Almanca Öğretmenliğinde okuyan öğretmen adaylarının kendilerini geliştirme isteklerinin, Fransızca ve İngilizce öğretmenliğinde okuyan öğretmen adaylarından düşük olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

4. Tartışma

Alanyazın incelendiğinde görülmektedir ki, 1960’lardan günümüze birçok araştırmacı öğretmenlerin davranışlarının ve tutumlarının, eğitimleri sürecinde ve öğretmenliklerinin ilk yıllarında nasıl değiştiğini ve geliştiğini incelemektedir (Brookhart ve Freeman, 1992; Malderez, Hobson, Tracey ve Kerr, 2007; Mori, 1965; Rinke, 2008; Weinstein, 1990). Bu değişiklikleri anlamak, öğretmen yetiştiren kurumların kalitesini ve etkinliğini geliştirmek için gerekli bir adımdır. Çünkü bunları farkında olmak, yeni öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının daha etkili çalışabilmeleri için destek olacak politikaların belirlenmesi için önemlidir (Akyeampong ve Levin, 2002; Cooper, 2004).

Etkili öğretmenler kendi öğrenmeleri için yatırım yaparlar. (Covino ve Iwanicki, 1996; Stronge, 2007). Farklı öğrenme ortamlarında farklı materyaller ve farklı öğrenme modellerini kullanarak, çeşitli hedeflere ulaşmak için değişik öğretim stratejileri uygularlar. Ayrıca öğretmenler kendilerinde mesleki açıdan geliştirmeleri gereken bir eksiklik olup olmadığını, kendi performanslarını değerlendirerek anlayabilirler (Darling-Hammond, 2001). Bir öğretmenin çalıştay, seminer, konferans gibi bilimsel etkinliklere katılması öğrenci başarısı üzerinde de önemli bir etkiye sahiptir (Hanushek, 1971). Eğitim fakültelerinden mezun olan öğretmenler daha iyi sınıf yönetimi becerilerine sahiptirler ve ders içeriklerini belirlerken öğrenci ihtiyaçlarını ve ilgi alanla-

rını göz önünde bulundururlar (Ferguson ve Womack, 1993). Çakmak (2009) yaptığı nicel bir çalışmada, öğretmen adaylarının etkili öğretmen nitelikleri konusunda düşüncelerini sormuş ve öğretmen adaylarının görüşleri şu doğrultuda olmuştur: etkili öğretmenler öğrencilerinin ihtiyaç ve beklentilerini karşılayabilmeli, yeni eğitim teknolojilerini ve değişik kaynakları kullanabilmeli ve kendilerini sürekli geliştirmelidir.

Etkili öğretmenler diğer meslektaşlarıyla işbirliği yaparlar ve fikir alışverişinde bulunurlar; yeni öğretmenlere yardımcı ve destek olurlar (SECTQ, 2003, Darling-Hammond, 2001). Değişik öğretim teknikleri kullanırlar ve öğrencilerin ilgileri, yetenekleri doğrultusunda farklı yaklaşımlar denerler (Darling-Hammond, 2001). Araştırmanın sonuçlarına bakıldığında, Almanca Öğretmenliği Anabilim Dalı'nda okuyan öğretmen adaylarının kendilerini geliştirme isteklerinin Fransızca ve İngilizce Öğretmenliği Anabilim Dalı'nda okuyan öğretmen adaylarına göre daha düşük olması farklı açılardan yorumlanabilir. Aslında Almanca Öğretmenliği Anabilim Dalı öğrencilerinin içinde bulunduğu durum, Fransızca Öğretmenliği Anabilim Dalı öğretmen adayları için de hemen hemen aynıdır. İngilizce puanı ile Almanca ve Fransızca Öğretmenliği Anabilim Dallarına giren öğrenciler 1 yıl Almanca ya da Fransızca hazırlık okumakta ve bu aldıkları eğitim bazen eğitim aldıkları anabilim dalı'nda zorlanmalarına sebep olmaktadır. Bu öğrenciler mezun olduktan sonra Almanca ve Fransızca öğretmeni olarak maalesef atanamamaktadır. Geçen son iki üç yıla baktığımızda bu alanlarla ilgili hiçbir öğretmenlik ataması yapılmadığı görülmektedir. Bu nedenle de, bu öğretmen adayları özel sektörde farklı alanlarda iş imkânları aramaktadır. Almanca ve Fransızca Öğretmenliği Anabilim Dalları'ndan mezun olanlar; özel sektörde, elçiliklerde, turizm ile ilgili firmalarda ve mütercim-tercümanlık alanında çalışabilmektedirler.

Bu öğretmen adaylarından yurtdışında yetişen ve eğitim alanlar, lisansüstü eğitim yapmak istedikleri zaman da ALES ve benzeri sınavların engeline takılmaktadır. Türkiye'de aldıkları diploma yurtdışında bazı üniversiteler tarafından da kabul görmediği için akademik çalışma yapmaları da zorlaşmaktadır. Tüm bu etkenler göz önünde bulundurulduğunda, Almanca ve Fransızca Öğretmenliği Anabilim Dallarında okuyan öğretmen adaylarının aynı altyapıya sahip farklı iki bölüm oldukları, sorunlarının ortak olduğu ama kendilerini geliştirme istekleri konusunda farklı yönelimlere sahip oldukları söylenebilir. Bu öğrencilerin biraz düşük motivasyona sahip olmaları açıklanabilir bir durum olarak karşımıza çıkmaktadır. Hatta İngilizce öğretmen adaylarından çok da fazla düşük olmayan puan ortalamaları, bu adayların tüm olumsuzluklara rağmen mesleki alanda kendilerini yetiştirme arzusu içinde olmaları, öğretmenlik mesleğinin konumu ve saygınlığı açısından oldukça sevindiricidir.

İngilizce ve Fransızca Öğretmenliği Anabilimdalları'nda okuyan öğretmen adaylarının kendilerini geliştirme isteklerinin yüksek olması gelecek için umut vericidir. Öğretmen adaylarının kendi yetenekleri hakkında özgüvene sahip olmaları, mezun olduktan sonra da öğretmen olarak başarılı olacakları hakkında iyimser bir hava içinde oldukları sonucunu doğurmaktadır. Fakat ileride yapılacak benzer çalışmalarda,

özgüvenin yüksek olmasının öğretmenlerin kariyerini nasıl etkileyeceği araştırılabilir.

5. Sonuç

Çağımızda eğitimin yaşam boyu devam eden bir süreç olması, öğretmenlik eğitiminin sadece hizmet öncesi eğitimle sınırlı olmadığını, mesleğe başladıktan sonra da kurumlar tarafından düzenlenecek eğitim etkinlikleriyle ve hizmet içi kurslarla da geliştirilebileceğini göstermektedir (Peyton, 1997).

Yurtdışında yabancı dil öğretmenleri yetiştirilirken onların hangi okul seviyesinde öğretim yapacağı çok önemlidir. Okudukları üniversitelerde ya da öğretmen kolejlerinde dersler buna göre değişkenlik göstermektedir. Oysa ülkemizde öğretmen adayları, öğretim verecekleri eğitim kurumunun seviyesine bakmaksızın aynı şekilde yetiştirilmektedir (Aydoğan ve Çilsal, 2007). Bu nedenle, Çapa ve Çil'in (2001) de belirttiği gibi, "öğretmen yetiştiren kurumların, programlarını gözden geçirerek birinci sınıftan başlayarak mesleğe yönelik tutumlarını olumlu yönde geliştirecek faaliyetlere yer vermeleri önem kazanmaktadır" (s. 72). Öğretmen adaylarının araştırmacı bir ruha sahip olmaları ve işbirliği içinde çalışma alışkanlığı geliştirmeleri için de, öğretmen yetiştiren kurumların bu yönde çalışma programları geliştirmeleri gerekmektedir. Yüksek kalitede bir eğitim-öğretim verebilmek için karşılanması gereken ölçütlerin başında öğretmen eğitimi gelmektedir. Bu nedenledir ki; eğitim fakültelerinde eğitim veren ve program geliştiren akademisyenler, öğretmen adaylarının hem ülke ihtiyaçlarına cevap verecek hem de dünya standartlarında bir donanıma sahip olacak şekilde yetiştirilmeleri için çaba göstermek zorundadır.

6. Referanslar

1. Akyeampong, K., ve Lewin, K. M. (2002). From student teachers to newly qualified teachers in Ghana: insights into becoming a teacher. *International Journal of Educational Development* 22, 339-352.
2. Ataünal, A. (2003). Niçin ve Nasıl Bir Öğretmen? Milli Eğitim Vakfı Yayınları No: 4, Ankara.
3. Aydoğan, İ., ve Çilsal, Z. (2007). Yabancı Dil Öğretmenlerinin Yetiştirilme Süreci (Türkiye ve diğer ülkeler). *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 22(1), 179-197.
4. Bondi, M. (1999). Language Awareness and EFL Teacher Education. P. Faber, W. Gewehr, M. J. Rayal ve A. J. Peck (Ed.), *English Teacher Education in Europe: New Trends and Developments* (pp. 91-107). Frankfurt: Peter Lang.
5. Brookhart, S. M., ve Freeman, D. J. (1992). Characteristics of entering teacher candidates. *Review of Educational Research*, 62, 37-60.
6. Cooper, T. C. (2004). How Foreign Language Teachers in Georgia Evaluate their Professional Preparation: A Call for Action. *Foreign Language Annals*, 37(1).
7. Covino, E. A., ve Iwanicki, E. (1996). Experienced teachers: Their constructs on effective teaching. *Journal of Personnel Evaluation in Education*, 11, 325-363.

8. Çakmak, M. (2009). Prospective Teachers' Thoughts on Characteristics of an "Effective Teacher". *Education and Science*, 34 (153), 74-82.
9. Çapa, Y., ve Çil, N. (2000). Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlarının Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 18, 69-73.
10. Darling-Hammond, L. (1998). Teacher Learning That Supports Student Learning. *Educational Leadership*, 55(5)
11. Darling-Hammond, L., Berry, B., ve Thoreson, A. (2001). Does teacher certification matter? Evaluating the evidence. *Educational Evaluation and Policy Analysis*, 23(1), 57-77.
12. Darling-Hammond, L. (2006). Constructing 21st Century Teacher Education. *Journal of Teacher Education*, 57(3), 300-314.
13. Ertürk, M. (2009). Sınıf Öğretmenlerinin ve Öğretmen Adaylarının Kendilerini Geliştirme İsteklerinin Değerlendirilmesi (Afyonkarahisar İl Örneği) *Kuramsal Eğitimbilim* 2(2), 44-59.
14. Ferguson, P., ve Womack, S. T. (1993). The impact of subject matter and education coursework on teaching performance. *Journal of Teacher Education*, 44(1), 55-63.
15. Gürşimşek, I. (1998). Öğretmen Eğitiminde Yeni Yaklaşımlar. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14, 25-28.
16. Hanushek, E. (1971). Teacher characteristics and gains in student achievement: Estimation using micro data. *American Economic Review*, 61(2), 280-288.
17. Malderez, A., Hobson, A. J., Tracey, L., ve Kerr, K. (2007). Becoming a student teacher: core features of the experience. *European Journal of Teacher Education*, 30(3), 225-248.
18. Mori, T. (1965). Structure of motivations for becoming a teacher. *Journal of Educational Psychology*, 56(4), 175-183.
19. Nunan, D. , ve Richards, J. C. (Ed) (1990). Second Language Teacher Education, Cambridge University Pres, UK.
20. Peyton, J. K. (1997). Professional development of foreign language teachers. Center for Applied Linguistics: *ERIC Digest*.
21. Southeast Center for Teaching Quality (SECTQ). (2003). How do teachers learn to teach effectively? Quality indicators from quality schools. *Teaching Quality in the Southeast: Best Practices and Policies*, 7(2), 1-2.
22. Stronge, J. H. (2007). Qualities of Effective Teachers, Association for Supervision and Curriculum Development, Virginia, USA.
23. Şişman, M. (2002). Öğretmenliğe Giriş. Pegema Yayıncılık. Ankara
24. Türk Eğitim Derneği (2009). Öğretmen Yeterlikleri. Adım Okan Matbaacılık, Ankara.
25. Weinstein, C. S. (1990). Prospective elementary teachers' beliefs about teaching: Implications for teacher education. *Teaching and Teacher Education*, 6, 279-290.
26. Yılmaz, M. (2007). Sınıf Öğretmeni Yetiştirmede Teknoloji Eğitimi. *Gazi Eğitim Dergisi* 27(1), 155-167.

EXTENDED ABSTRACT

The foreign language teaching profession today is faced with a shortage of qualified teachers. At the same time, a rapidly changing student population, nationwide education reform and the development of national standards for foreign language learning are placing a number of new demands on foreign language teachers. Teachers have a powerful, long-lasting influence on their students. Considering the degree of the teacher's influence, we must understand what teachers should do to promote positive results with regard to school achievement and other desirable outcomes. This understanding should be based on what experts and stakeholders think teachers should do and on what education research has shown to be significant in the preparation and practice of effective teachers. A positive relationship exists between student achievement and how recently a teacher took part in a professional development such as a conference, a workshop, or graduate class. The ability to apply and integrate knowledge and skills to a particular population in a specific setting is the key characteristic of an effective teacher. Teachers with better professional preparation are able to provide students with more diverse opportunities to learn. Additionally, teachers should seek to improve their own teaching and reflect on their work; for example, they may keep a journal or a portfolio, meet regularly with a colleague or assess a videotyped recording of their teaching. They should also be prepared for alternative models of delivery, including online courses, distance learning and video course facilitation. A teacher's repertoire of teaching strategies is a significant element of overall effectiveness. Many behaviors and characteristics found in effective teachers can be cultivated among pre-service teachers through awareness brought about by observing other teachers, receiving peer feedback and participating in lifelong learning experiences. In essence, teacher effectiveness is not an end product; rather, it is an ongoing, deliberate process.

This study aims at determining the desire of pre-service foreign language teachers to improve themselves in terms of professional development. The study was conducted on a total number of 178 fourth year students attending English, German and French teacher education departments at Dokuz Eylül University. A questionnaire was used to understand whether gender and department have an effect on their desire to improve themselves. For example, 72 % of the pre-service teachers felt that they needed to develop their language skills and teaching methodology. About 82 % of the pre-service teachers wanted to attend in-service training courses after graduation. Similarly, 92 % of them asserted that they used technological devices in the classroom. They also had a desire to participate in the conferences and seminars organized by the universities.

According to the t-test scores applied to the findings, gender was not effective on their desire for self improvement. However, department had an effect on their desire to improve themselves. The study revealed that pre-service German language teaching applicants had lower motivation to improve themselves in terms of professional

development in comparison with pre-service French and English language teaching applicants. This finding can be interpreted from various directions. These students are accepted to their department with their English scores in the University Entrance exam and they attend to a prep-class for one year to develop their German. After graduation, they are mostly not assigned as teachers. The case is almost the same for the graduates of the French teacher education department. It is seen that there has been no teacher assignment for the last three years. For this reason, these applicants look for jobs in different fields such as tourism and banking. Some of them work as interpreters. Some of these applicants may desire to have their master degrees but their diplomas are not accepted in most of the universities abroad. All these factors clearly explain the reasons for these applicants to have a low motivation in comparison with the applicants of the English teacher education department. In spite of all these difficulties, these applicants still have a wish to improve themselves in terms of occupational efficacy. The pre-service French and English language applicants have a high motivation to improve their occupational efficacy and this is hopeful for the future of the professional development of foreign language teachers.

For this reason; policymakers, academicians and program developers working at universities should do their best to train well equipped and high qualified teachers for the rapidly changing world. The findings and results of the study help foreign language teachers and teacher candidates to develop their visions throughout their careers. In addition, the results of the study can inform teacher educators who develop and evaluate teacher education programs.

Key words: Professional Development, Foreign Language Teacher, Desire to Improve.